

aparte pe care o ocupă acestea în condițiile în care epoca bronzului se caracterizează prin absența figurinelor umane. Acest fapt îl determină să considere că cel puțin forma feminină ocupa un loc important în cadrul riturilor (p. 409). Amintind de depozitele de bronzuri din bazinul carpatic, și dorind să arate semnificația lor, autorul concluzionează pe baza faptului că ele sunt comune acelor arii în care incinerarea a fost practică, că aceste depozite sunt mai degrabă o depunere rituală decât o manifestare a dorinței de ascundere a lor (p. 362).

Alte referințe privind spațiul românesc au în vedere pandantivii de argint ce se găsesc în necropole de la Zimnicea și Oarța de Sus și cele patru topoare de argint din depozitul de la Perșinari (p. 228). Discutând despre exploatarea sării, amintește de Ocna Mureș unde presupune exploatarea acestei resurse încă din bronzul timpuriu, pe baza descoperirilor din apropiere (p. 251–254). În cadrul capitolului referitor la agricultură, informațiile autorului pentru așezările de la Sărata Monteoru, Cârломănești, Oarța de Sus și Celei, se bazează pe datele oferite de M. Cârциumaru în lucrarea sa din 1996, *Paleobotanica* p. 149 sq). În capitolul privind așezările observă frecvența ridicată a locuirilor pe culmea dealurilor sau promontoriu din Transilvania, amintind aici siturile de la Sighișoara–Wietemberg și Otomani (p. 295).

Acest volum, cu toate că însuși autorul este conștient de unele lipsuri, oferă un bun instrument de lucru pentru cercetători epocii bronzului european. Deși nu sunt aduse decât puține informații noi asupra unor situri sau piese, prin faptul că oferă o imagine de ansamblu asupra perioadei cuprinsă între 2000–800 î.Chr., lucrarea dă oportunitatea unei viziuni globale asupra manifestărilor din această epocă. Prin modul de analiză a materialelor și a datelor, lucrarea profesorului A. Harding se înscrie în curentul postprocesualist de analiză arheologică, foarte utilizat în vestul Europei.

de **Gruia Fazecaș**

Kincses Károly, Sándor P. Tibor, *Fotó. Város. Történet,*

Magyar Fotográfiai Múzeum – Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár, Budapest,
1998, 278 p.

Volumul a apărut ca numărul 12 din seria intitulată *Din istoria fotografiei maghiare*, ce apare sub îngrijirea Muzeului Maghiar al Fotografiei din Kecskemét. Tipărit în condiții grafice cu adevărat excepționale, apariția lui a fost posibilă prin eforturile reunite a două instituții culturale de prestigiu: Muzeul Maghiar al Fotografiei din Kecskemét și Biblioteca *Szabó Ervin* din Budapesta.

Cartea este de fapt un splendid album întocmit cu prilejul aniversării a 125 de ani de la constituirea orașului modern Budapesta (prin unirea celor trei localități până atunci independente din punct de vedere administrativ – Pest, Buda și Óbuda). Aniversarea a prilejuit totodată și organizarea unei expoziții de fotografie documentară pe această temă, la Galeria *Mai Manó* din Budapesta la începutul anului 1999.

Fotó.Város.Történet este rodul colaborării dintre doi specialiști de marcă: Kincses Károly – pentru partea de istoria fotografiei și Sándor P. Tibor pentru partea de istoria orașului. Colaborarea lor, cu rezultat benefic pentru cititor, este, cu detașare și umor, prezentată în *Cuvântul înainte*: «În orice caz, autorii s-au simțit bine pe parcursul scrierii cărții, au găsit bucurie în ceea ce făceau, au fost nevoiți să răspundă unor noi provocări și, pe deasupra, au reușit să ajungă la capăt fără să se certe. Ceea ce în sine nu e puțin lucru». Cartea este dedicată lui Bodor Ferenc, prieten comun al celor doi autori, dar și un cunoscut «prieten al Orașului» în același timp.

Alcătuit ca o suită de reproduceri fotografice însoțite de comentarii istorice, albumul oferă informații deosebit de interesante atât despre vechea Budapesta, cât și despre fotografiile care au immortalizat locuri și momente din istoria orașului. Cititorului i se oferă peste 100 de reproduceri ale unor fotografii aparținând la 56 dintre cei mai reprezentativi fotografi din Ungaria. Amintim câteva nume și ateliere, absolut la întâmplare, căci orice încercare de ierarhizare este, în cazul acesta, superflua: Beszédes Sándor, *Borsos és Doctor*, Goszleth István, André Kertész, Klösz György, Mai Manó, Weinwurm Antal etc. etc.

Fotografiile reproduc evenimente mondene, instantanee, vederi panoramice, străzi și locuri notorii ale capitalei ungare, dar și viața cotidiană a populației orașului. Au fost immortalizate impresionante festivități, dar și fața suferindă a orașului – pagubele pricinuite de inundații, ruinele lăsate în urmă de tăvălugul războiului.

Segmentul cronologic acoperit se suprapune aproximativ peste cel aniversar. Întâlnim astfel în paginile cărții de la fotografii din anii '60 ai secolului XIX până la imagini din jurul anului 1970. Istoricul care va răsfoi acest album nu va putea să nu remarce câteva fotografii cu valoare de simbol, fotografii marcând răscruce de epoci. Din această categorie fac parte, de pildă, o fotografie timpurie datorată lui Heller József (p. 102). Acesta a immortalizat, la 8 iunie 1867, momentul încoronării împăratului Franz Josef ca rege al Ungariei, surprinzând orașul pavoazat de sărbătoare și mulțimea în așteptarea alaiului încoronării. Peste jumătate de secol, Harsányi Gyula a surprins un alt moment – acela al demolării statuii împăratului Franz Josef de către puterea proletară în primăvara anului 1919 (p. 98). Ulterior, statuia a fost refăcută și așezată la vechiul ei loc. Mai târziu, în plină epocă stalinistă – 1952, Rédner Márta a fotografiat statuia lui Kossuth care, urcată într-un camion, pornea la drum pentru a lua locul lui Franz Josef (p. 226). Prin aceste imagini și altele de același fel, istoricul care răsfoiește acest album participă astfel la o retrospectivă istorică, fără a-și putea reprimă în același timp o ușoară senzație de *sic transit...*

Fotografiile provin atât din colecții particulare, cât și din prestigioase colecții aparținând unor instituții cu tradiție în acest sens: Fototeca Istorică a Muzeului Național al Ungariei [Magyar Nemzeti Múzeum Történeti Fényképtár], Fototeca Oficiului Național al Monumentelor [Országos Műemlékvédelmi Hivatal Fotótára], Muzeul și Institutul Național de Istoria Teatrului [Országos Színháztörténeti Múzeum és Intézet], Muzeul Poștei [Postamúzeum] etc.

Probând încă o dată excepționala capacitate de memorare a fotografiei, *Fotó.Város.Történet* se constituie într-un frumos omagiu adus vechiului oraș Budapesta, dar și marii metropole care este la ora actuală capitala ungară.